

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fikhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Zalim Birine Meyletmek

İki Zarardan En Hafif Olanı Kaidesi

Osama Alshanab'a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh

Öncelikle mübarek çabalarınızdan dolayı size şükran ve iltifatlarımı iletmek istiyorum; Aliyyul Kadîr olan Allah'tan, sizi yardımla desteklemesini ve bu davet için Sa'd İbn Muaz gibi bir Ensar hazırlamasını niyaz ediyorum; yine O'ndan, ümmetin sıkıntısını gidermesini ve onu daha önceki durumuna geri döndürmesini niyaz ediyoruz.

Benim iki önemli sorum olacak; cevabın oldukça ayrıntılı olmasını rica ediyorum; yayınlanan cevapların her zaman ayrıntılı olduğunu bilmeme rağmen ancak bu konuların kapsamlı bir şekilde anlaşılabilmesi için ayrıntılı bir açıklamayla birlikte birçok şerî delilin olmasını istiyorum. İki soruma gelince:

Birincisi; Müslümanın, işgalciye karşı cihat edebilmesi veya dine yardım edebilmesi için kendisinden para veya yardım talep etmek amacıyla zalim birine (veya ister münafık ister fasık, hatta isterse kafir olsun, otorite ve nüfuz sahibi olan ve kendisinde faydalı imkanların olduğu herhangi bir insana) meyletmesi neden caiz değildir?

İkincisi; Halkının çoğunluğunun Müslüman olduğu bir devlette olsam, orada başkanlık seçimlerinin olduğunu, adayların tamamının Allah'ın indirdikleriyle hükmetmek istemediklerini ancak onlardan birinin Allah'ın indirdiklerinden bazılarıyla yönetmek istediğini, bu adayın bazı İslami tezahürleri koruyacağı bilinmekle birlikte öncekilerin ise bu devletin sakinlerinden bazılarını yerinden edebileceklerini, İslam'ın birçok tezahürünü ortadan kaldıracabileceklerini ve rezilliği ve aşağılık değerleri yayabileceklerini görsem, bu durumda şer'an benim, (yaygın olarak söylendiği gibi bir beladan daha az bir bela olanı) babından onların arasından daha az kötü olan kişiyi seçmek için seçime katılmam caiz olur mu? Aynı zamanda bu aşağılanmayı durdurabilmemiz için Müslümanların bir sultanı/otoritesi yoktur ve bu vakia dayatılmaktadır; dolayısıyla vakıayı, kötü yöneten birine terk edersem Müslüman kardeşlerimi yerinden edip katledecek, şayet oyumu daha az kötü olan birine verirsem, o zaman da Allah'ın indirdikleriyle hükmetmek istemeyen bir kişinin beni yönetmesini kabul etmiş olacağım.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: İlk sorunuza gelince; bununa cevabı soruda mevcuttur...

1- Siz, (Müslümanın işgalciye karşı cihat edebilmesi veya dine yardım edebilmesi için kendisinden para veya yardım talep etmek amacıyla zalim birine (veya ister münafık ister fasık, hatta isterse kafir olsun, otorite ve nüfuz sahibi olan ve kendisinde faydalı imkanların olduğu herhangi bir insana) meyletmesi neden caiz değildir?) diye soruyorsunuz. Sanki siz (zalim birine meyletmek) sözünüzle Allahu Teala'nın şu kavline işaret ediyorsunuz: وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ **Zulmedenlere meyletmeyin; sonra size ateş dokunur (cehennemde yanarsınız). Sizin Allah'tan başka dostlarınız yoktur. Sonra (O'ndan da) yardım göremezsiniz!** [Hud 113] Kendisine işaret ettiğiniz ayetten, zulmedenlere meyletmenin haram olduğu açıktır; o halde bunun caizliği konusunda nasıl soru sorabilirsiniz?!

2- Kurtubi'nin tefsirinde bu ayet hakkında aşağıdaki şekilde geçmektedir:

[...Bu hususta dört mesele vardır: Birincisi – Allahu Teala'nın şu kavlidir: (وَلَا تَرْكَبُوا) **“Meyletmeyin.”**) Meyletmek gerçekte bir şeye dayanmak, itimat etmek, güvenmek ve ona rıza göstermek demektir. Katade şöyle demiştir: Bunun (meyletmeyin) anlamı, onlara sevgi beslemeyin ve onlara itaat etmeyin demektir. İbn Cüreyc şöyle demiştir: Onlara meyletmeyin

demektir. Ebu'l Âliye şöyle demiştir: Onların amellerine razı olmayın; çünkü hepsi birbirine benzemektedir demektir...

İkincisi: Allahu Teala'nın şu kavlidir: (إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا) “Zulmedenlere”) Şöyle denilir: Onların (zalimler) ve (Allah'ın emrine) isyan edenlerin arasında olanların genelidir; Allahu Teala'nın şu kavli gibi: وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا **“Ayetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde.”** [En'am 68] Yani ileri gidenleri demektir. Ayetin anlamı hakkında doğru olan budur; çünkü bu, küfür ehlinin ve bidat ehli ve diğerleri gibi günahkârların terkedilmesine delalet etmektedir; zira arkadaşlık etmek, sadece sevgiden dolayı olur...

Dördüncüsü – Allahu Teala'nın şu kavlidir: (فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ) **“Sonra size ateş dokunur.”**) Yani onlara karışmanızdan, onlara eşlik etmenizden, muhalefet ettikleri halde onlara saygı göstermenizden ve işlerinde onları onaylamanızdan dolayı (cehennemde) yanarsınız demektir ...] Bitti.

Bu ayetin tefsirinden, ister kâfir bir zalim isterse Müslüman bir asi olsun zalim birine meyletmenin şüphesiz haram olduğu açıktır; zalim birine sevgi besleyerek meyletmek, ona itaat etmek, ona meyletmek, ona güvenmek, onu övmek, onun zulmüne sessiz kalmak ve benzerlerini yapmak... bunların hepsi, meyletmenin kapsamına girmekte olup bu da ayet-i kerimenin nâssıyla haramdır.

3- Sonra sorunuza göre zalim, kâfir bir yönetici de olabilir ve bugün Müslümanların başındaki yöneticilerin durumunda olduğu gibi İslam'dan başkasıyla yöneten (Allah'ın emrine) isyan eden ve münafık bir yönetici de olabilir...

a- Şayet yönetici kâfir ise, cihat etmek için para almak şeklinde olsa bile ondan yardım almak şer'an caiz değildir; çünkü ondan para almak, şüphesiz para alınan yön üzerinde onu sultan/otorite sahibi kılmaya yol açar; bu ise, özellikle mesele savaşçı guruplar ve milislerle ilgili olduğunda hissedilen bir manzardır; zira bunlar, kendilerini finanse eden ülkelerin rehinesi haline geldikleri gibi kararları da gasp edilmektedir; çünkü meselenin gerçekleri hakkında en ufak bilgisi olan biri, ülkelerin sadaka vermediklerini anlar. Dolayısıyla dünyadaki herhangi bir ülke, kendi vatandaşları dışında bir odağa verdiği parayı, kendisi için belli amaçları gerçekleştirmek için verir ve yardım sağladığı odağın çıkarlarını umursamaz... Bireylerin, cemaatlerin ve gurupların, cihat etmek ve işgalciyle savaşmak için kâfir olan yabancı ülkelere para alması, yabancıyla bağlantı kurmayı onaylaması demektir ki bu da siyasi bir intihar ve kafirlere Müslümanlar aleyhine bir sulta/yol kılmaktır. Zira Allah Subhanehu ve Teala şöyle buyurmuştur: **“Muhakkak ki Allah kafirler için müminler aleyhine asla bir yol (sulta) kılmayacaktır!”** [Nisa 141]

b- Müslüman ülkelerdeki mevcut yöneticilerin durumunda olduğu gibi şayet yönetici (Allah'ın emrine) isyan eden bir yönetici ise, aynı şekilde o da belirli hedefleri gerçekleştirmek dışında herhangi bir dış odağa para vermez; genel olarak bu hedefler, küfür ülkelerinin çizmiş olduğu planlar kapsamında olmaktadır; çünkü Müslümanların başındaki yöneticiler, sömürgeci kâfir ülkelerin ajanlarıdır... Bu nedenle Müslüman ülkelerdeki herhangi bir yöneticiyle bağlantı kuran ve ondan yardım ve destek alan bir odak, kendisini istediği gibi yönlendiren yöneticinin elindeki bir araç haline gelir; zira bölge ülkelerinin kendilerine sağladığı kirli siyasi paraya bağımlı olan birçok grup ve örgütün bulunduğu Şam'da şahit olduklarımız bizden pek de uzakta değildir... Bu odakların zalim yöneticilere yönelik övgülerinden, onlara sadakat göstermelerinden, onların imajlarını parlatmalarından, onlara karşı çıkmamalarından ve benzerlerinden bahsetmiyorum bile... Şüphesiz aynı şekilde bunların hepsi haramdır; çünkü bu, Müslümanların haklarını ve onların hedeflerini ihmal etmeye ve parayı alan kişinin gerek zalimin gerekse ümmetine ve dinine ihanet edenin hizmetkârı olmasına yol açar.

4- Sonra Allah yolunda cihat etmek ve dine yardım etmek, kâfir yöneticilerden veya zalim yöneticilerden yardım almakla olmaz; çünkü kâfir yöneticiler Müslümanların düşmanları oldukları gibi ümmetin kendileriyle cihat etmesi ve yüzleşmesi gereken kişilerdir; bu yüzden cihatlarının onlardan para ve yardım alarak olması düşünülemez; zira bu apaçık bir çelişkidir. Bilakis cihat etmek ve dine yardım etmek, ümmete dayanmakla ve onu gücün ve yardımın kaynağı yapmakla olur.

Sonra Müslüman ülkelerdeki zalim yöneticiler, kâfirlerin elindeki araçlardan ibarettir; o halde onlar, ümmetin düşmanları kâfirlerin elindeki ucuz bir araç olmaya, ümmete en şiddetli

eziyetleri tattırmaya ve samimi mücahitlerle ve samimi davet taşıyıcılarıyla savaşıma devam ettikleri sürece bir Müslümanın, kâfirlerle savaşmak ve dine yardım etmek için onlardan yardım ve para alması nasıl düşünülebilir?!

İkincisi: İkinci sorunuza gelince:

Daha önce biz, 29/8/2010 tarihinde, ehveni şerreyn (iki şerden en hafif olanı) ve iki zarardan en hafif olanı (veya sizin sorunuzda söylediğiniz gibi “bir beladan daha az bir bela olanı”) kaidesi hakkında ayrıntılı bir cevap vermiştik; onun metni aşağıdaki şekildedir:

[“Ehveni Şerreyn (İki Şerden En Hafif Olanı) ve İki Zarardan En Hafif Olanı” Kaidesi”]:

Bu, birtakım fakihlere göre şerî bir kaidedir ve bunu benimseyen alimlere göre de tek bir anlam ifade etmektedir ki o da; haram olan iki fiilden birinin öne alınmasının ve **mükellefin, iki haramdan birini işlemekten başka bir şeye gücü yetmemesi ve her ikisini birden terk etmesinin de imkansız olması durumunda bu ikisinden daha az haram olanı yapmasının caiz olmasıdır; çünkü her yönden bunun dışındaki herhangi bir şeye güç yetirmesi imkansızdır.**

Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“Allah hiç kimseye taşıyabileceğinden daha fazlasını yüklemeyiz.”** [Bakara 286] Ve Subhanehu şöyle buyurmuştur: **“فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ: “Gücünüz yettiğince Allah’tan sakının.”** [Teğabun 16]

Yani bu kaideyi söyleyenlere göre bu kaide, iki haramdan kaçınmak imkânsız olunca uygulanır. Şöyle ki; iki haramı birlikte terk etmenin imkânsız olması, aksi taktirde daha büyük bir haramın meydana gelmesi durumunda, o zaman iki zarardan en hafif olanı alınır. Ayrıca bu alimler, iki zarardan en hafif olanı, hevaya göre değil, şerî hükümlere göre belirlemişlerdir. Örneğin; iki canı muhafaza etmek, bir canı muhafaza etmekten, üç canı muhafaza etmek daha azını muhafaza etmekten daha önemlidir. Canı muhafaza etmek, parayı muhafaza etmekten daha üstündür. İslam yurdunu muhafaza etmek, dini muhafaza etme kapsamında olduğu için canı ve malı muhafaza etmekten daha önemlidir. Aynı şekilde cihat ve büyük imamet, dini muhafaza etme kapsamında oldukları için en ala en öncelikli zaruretlerdendir. Alim Şatıbi, Muvefakat’da şöyle demiştir: “Canlar kutsaldır, korunmalıdır ve yaşatılması gerekir. Dolayısıyla mesele, canın yaşatılması ve malın telef olması veya canın telef olması ve malın yaşatılması arasında dönüyorsa, o zaman canın yaşatılması daha önemlidir...”

Bu alimlerin kaideyi uygulamak için zikrettikleri örneklerden bazıları şunlardır:

1- Bir annenin doğumu güçleşip ya anneyi ya da cenini birlikte kurtaramama durumu ortaya çıkmış ve hızlı bir şekilde de karar vermek gerekiyorsa; ya anne kurtarılıp ceninin ölmesi gerekecek ya da cenin kurtarılıp annenin ölmesi gerekecektir. Şayet mesele terk edilir ve ikisinden birinin ölüp diğerinin kurtarılması veya ikisinden birinin yaşatılıp diğerinin ölmesi için herhangi bir şey yapılmazsa, o zaman ikisinin de ölümüne yol açabilir. İşte böylesi bir durumda ehveni şerreyn, iki zarardan daha hafif olandan veya iki mefsedetten daha hafif olandan bahsedilebilir. Dolayısıyla kurtarılması gerekeni, yani anneyi kurtaracak eylemi yapması gerekir. Velev ki bu eylem, diğerinin ölümüne yol açsa bile.

2- Bir kişinin boğularak ölmeye, bir başka kişi tarafından öldürülmeye, vücuduna ve organlarına ciddi bir zararın gelmesine veya bir kadın zina saldırısına maruz kalır ve bunlar, farz namazının vakti geçmekte olan ancak bu münkerleri engelleyebilecek bir mükellefin önünde olursa, yani ya bu haramı engelleyip farzın edasını geçirecek ya da farzı vaktinde eda etmesi halinde bu haram gerçekleşecekse ve iki fiili birlikte yapmak için de vakit yoksa, işte burada bu kaide uygulanır ve aynı şekilde denge, bahsi geçen farzın eda edilmesini teyid ederek bu mezkur haramların kaldırılmasını emreden şeriat tarafından olmalıdır. Şayet iki vacibi birlikte yapma imkânı olursa, ikisi birden yapılır.

3- Bunlar, İmam Gazali ve İzzeddin İbn Abdusselam Rahimehumullah tarafından bahsedilen diğer örnekler olup burada, ehveni şerreyn kaidesinin o ikisine göre uygulanması keyfiyeti ortaya çıktığı gibi aynı şekilde hükümler arasındaki dengeler de ortaya çıkmaktadır. Nitekim el-İzz, Kavâidü’l Ahkâm Fî Mesâlihî’l Enâm adlı kitabında şöyle demiştir: “Sırf mefsedetler bir araya geldiğinde, onları def etme imkânı olursa def ederiz. Hepsini def etmek imkânsız olursa o zaman en kötü ve en iğrenç olanını def ederiz.” Sonra örnekler zikretti ve şöyle dedi: “Bir Müslümanı öldürmeye zorlanırsa, bunu yapmayı reddettiği taktirde öldürülecekse, öldürülmeye karşı sabrederek öldürme mefsedetini def etmesi gerekir; çünkü

öldürülmeye karşı sabretmek, onu yapmaktan daha az mefsedetir...” İşte bu, iki mefsedetten veya iki haramdan daha hafif olanın tercih edilmesine açık bir örnektir. Çünkü ikisinden birden kurtulma imkânı yoktur. Şayet iki mefsedeti de engelleme imkânı olursa, bunu yapması vacip olur.

Başka bir örnekte şöyle dedi: “Şayet yalancı şahitlik ve yanlış hükümden dolayı öldürmeye zorlanırsa da aynı şekildedir. Dolayısıyla şahitlik etmeye, ölüme mahkum edilmesine, bir uzvun kesilmesine ya da haram olan birkaç şeyin yapılmasına zorlanırsa, şahitlik de hüküm de caiz değildir; çünkü ölüme teslim olması, günahsız bir Müslümanın öldürülmesine, suçsuz bir şekilde uzvunun kesilmesine veya haram olan birkaç şeyin yapılmasına sebep olmasından daha evladır...”

Yani ya öldürülmesine ya da bir başkası adına yalancı şahitlik yapması, onun öldürülmesine veya bir uzvunun kesilmesine ya da namusuna saldırılmasına yol açarsa, onun şahitlik yapması caiz değildir, bilakis ölüme sabretmesi gerekir. Çünkü kendi ölümüne teslim olması, bir başka Müslümanın öldürülmesinden daha evladır... Yani iki haramdan veya iki mefsedetten en hafif olanla amel etmeye başvurma durumu, iki haramın tamamından kaçınmaktan veya bu ikisinin tamamını engellemekten aciz kalma durumudur.

Bunlar, bunu benimseyen alimlerin zikrettiklerine göre iki zarardan en hafif olanı kaidesinin uygulanmasına dair örneklerdir. Ancak bunlar, saray mollalarının veya Müslümanların saptırma ve batıllarla şerî hükümlerden sapmalarını isteyenlerin pazarlamış oldukları örneklerden değildir.

Zira onlar hapsedilmekten veya işlerinden kovulmaktan korktuklarından dolayı eylemlerini haklı çıkarmak için şu haram olmadan bu haramı işlemek için kaideyi kullanıyorlar.

Aynı şekilde bütün yönetim makamlarını fasıklara bırakmayalım diye haram olmakla birlikte küfür yönetimine katılıyoruz, çünkü yönetimi onlara terk etmek daha büyük bir haramdır diyorlar... Bu, kaidenin uygulamalarından değildir. Bilakis bu, kafirin biri açıp para kazanmasının yerine meyhane açıyoruz ve ondan para kazanıyoruz denmesi gibidir...

Kişiyeye, haram olan iki şeyin sunulması ve her ikisinden de uzak durma imkânı olduğu halde en hafif olanını yapması, kaidenin uygulamalarından değildir. Tıpkı kafir veya fasık da olsa falan kişiyi seçin veya filancayı destekleyin ve diğerini desteklemeyin şeklinde söylenmesi gibi; çünkü birincisi bize yardım ediyor ve ikincisi bize yardım etmiyor ya da buna benzer bir şey. Ama burada şöyle söylenmelidir: Bize sunulan iki şey de haramdır. Dolayısıyla laik birini seçmek caiz olmadığı gibi Müslümanın görüşünü temsil etmesi için onun vekil veya temsilci tayin edilmesi de caiz değildir. Çünkü İslam’a bağlı kalmadığı gibi haram olan amelleri işlemektedir. Çünkü müvekkilin, yasama ve haram olan projeleri onaylaması, haramları talep etmesi, bunları kabul etmesi ve takip etmesi gibi şeyleri yapması caiz değildir. Genel olarak marufu yasaklıyor ve münkeri emrediyor; bu nedenle onlardan herhangi birini seçmek caiz değildir; çünkü bunu veya onu seçmek haramdır. Zira bunun ve şunun seçilmesini terk etmek, imkân dahilindedir.

Bir Müslümanın iki haramla karşı karşıya kaldığında her ikisinden de sakınma imkânı olduğu halde, iki haramdan sakınmanın zor olduğunu iddia ederek kendi hevasına göre en hafif olanı seçmeye yönelmesi “iki zarardan en hafif olanın” uygulamalarından değildir! ... Bilakis şerî hükümlere göre güç yetirdiği sürece bütün haramlardan uzak durması gerekir. “İki zarardan en hafif olanı” veya “ehveni şerreyn” hakkındaki özet resim işte budur.] Daha önceki soru-cevaptan aktarılanlar bitti.

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah’tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 23 Zilhicce 1444

M. 11/07/2023

Cevaba, Emir’in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4387/>